

Anmeldelser.

Karl Heinrich Soltau: Der geographische Verbreitung und Bedeutung des Nebels in Schleswig-Holstein und Dänemark (17×26 cm., 40 S., 1 Kort og 6 Diagrammer).

Paul Martens: Morphologie der Schleswig-Holsteinischen Ostseeküste. (17×26 cm., 72 S., 28 Ill.) Schriften der baltischen Kommission zu Kiel. Bd. V. Ferdinand Hirt, Breslau 1927.

Fysikere og Meteorologer har foretaget Undersøgelser af Taagens Natur og de fysiske Betingelser for dens Opstaaen. Klimatologer som Köppen og Hellmann har gjort Rede for Taagens regionale Udbredelse, Hyppighed og aarlige Periode. *Soltau* finder dog, at det egentlig geografiske Synspunkt endnu ikke er sket Fyldest. Geografiens Opgave er at karakterisere Taagen som Element i Landskabet. Derfor søger han at udfinde Taagens Sammenhæng med Terrænformer, Fordeelingen af Land og Vand, Vegetation m. m. Han kan ikke nøjes med et statistisk Behandling af det meteorologiske Materiale, men maa skelne mellem forskellige Arter af Taage og opfatte deres landskabsbestemmende Karakter. Forf. har benyttet Observationsmateriale fra en Række tyske Kyststationer og det af Danmarks Meteorologiske Institut udgivne Materiale. Hans Skildring af forskellige Taagearter er i nogen Grad baseret paa egne Iagttagelser. Efter at have diskuteret Taagearterne og deres Afhængighed af Vejrforandringer og Jordoverfladens Natur, undersøger han særlig de Taager, som optræder over store Omraader. Det viser sig, at saadanne Taager er hyppige ved Kysterne af Nordsøen, Skagerrak og Kattegat, men mindre hyppige i Egnene omkring Lillebælt og de sydlige danske Øer. Endnu hyppigere end ved Nordsøen er Taagerne dog i det indre Jylland og i det mellemste Holsten; her synes højtliggende Bakkeland at øge Taagerne Langvarighed. Forf. foretager endelig en kort Sammenligning med Taageforholdene i Sydvestafrika og Peru. Paa disse sydkontinentale Vestkyster er Taagerne meget langvarige, paa Grund af Vejrligets

konstante Karakter. Hos os, derimod, er Taagerne gennemgaaende kortvarige og har en uperiodisk Karakter, foraarsaget ved Vejrets hyppige Skiften.

— Den tyske Østersøkysts Morfologi er i de senere Aar behandlet af flere Forfattere. Dog bringer Martens' Afhandling meget nyt og interessant — ikke blot fordi der ikke tidligere har foreligget en Specialundersøgelse af den Kyststrækning, han har valgt til Genstand, men især fordi hans kritiske Sans og klare Virkelighedsopfattelse har ført ham til en selvstændig Behandling af adskillige Problemer, der har mere end lokal Betydning. Herhen hører især hans Behandling af Havets nedbrydende og opbyggende Virksomhed ved flade Kyster. bl. a. den dybtgaaende og skarpsindige Udredning af Landtangers Dannelse. Efter at have undersøgt det Kræfternes Spil, som i Nutiden indvirker paa Kystens Former, gaar Forf. over til at behandle Kystens Udviklingshistorie siden Litorina-Sænkningen. Thi den fulde Forstaaelse af Kysten kan ikke vindes uden at tage Hensyn til den Kendsgerning, at det østlige Slesvig-Holsten ved Ancylus-Tidens Slutning laa mindst 20 m højere end nu. Litorina-Sænkningen fortsattes her ret længe, til Begyndelsen af yngre Stenalder, eller muligvis endog til Slutningen af Bronzealderen. Derefter indtraadte en tektonisk Stilstand, som endnu vedvarer. Havets Nedbrydning har siden trængt Kystlinjen endnu lidt tilbage, dog ikke mere end højst 600 à 800 m. Det er kun under østlige Storme, at Havets Nedbrydning er betydelig paa Slesvig-Holstens Østkyst; og den marine Abrasion naar kun til en Dybde af mindre end 10 m. Under Litorina-Sænkningen trængte Havet ind i Fjorddalene; den senere Nedbrydning af Kysten og Opbygning af Strandvolde har især præget Fjordenes ydre Dele. Sliens Kyster savner helt marint Præg, og Forf. opfatter derfor Slien som en Strandsø. Talrige Strandsøer og mange af Strandmoserne opstod ved Slutningen af Litorina-Sænkningen, da Opbygningen af Strandvolde var stærk nok til at holde Stand mod Sænkningen. De fleste Strandsøer eksisterede formentlig allerede ved Litorina-Sænkningens Slutning og har aldrig været aabne Bugter.

Gudmund Hatt.

Friedrich Mager: Der Abbruch der Insel Sylt durch die Nordsee. (17×26 cm., 199 S., 5 Kort). Schriften der baltischen Kommission zu Kiel, Bd. VI., Ferdinand Hirt. Breslau 1927.

Den Opgave, Forf. har stillet sig, er af geomorfologisk Art; men hans Materiale er ganske overvejende historisk, og hans Metode er historisk-geografisk. Han hævder meget stærkt, at dersom en Geograf paa intensiv Maade skal beskæftige sig med et Kulturlandskab, maa